

живјети“, јер је он за њега веома много учинио.

На синтетичан и језгровит, начин, академик др Радомир Лукић, пише о *научном дјелу Сретена Вукосављевића*.

Др Цветко Костић расправља о предмету и методу социологије Сретена Вукосављевића. Он истиче да је Вукосављевић пуних шест деценија живота „посветио проучавању села и сељака“, да је био неуморан у истраживачком раду, „а интересовало га је само оно што је емпиријски могао проверити и утврдити“.

Проф. др Мирко Барјактаревић у свом раду *Сретен Вукосављевић о балканским племенима* указује да је овај оригинални научник, као социолог и етнолог, проучавао многе појаве и питања из друштвеног живота сељачког друштва, живо су га занимала и племена и њихова организација у Црној Гори и делом у северној Албанији. Одлукама, и другим питањима племенског друштва.

Др Петар Влаховић је заступљен саопштењем *Сретен Вукосављевић као истраживач области Старе Рашке*. Аутор истиче да је највећи дио истраживања села и сељачког друштва Вукосављевић обавио у областима Старе Рашке, које су, као и његов ужи завичај, „биле полазна основа на напорном путу који је сам прокрчио у науку“.

Др Асим Пецо у саопштењу *Неке специфичности говора Вукосављевићевог завичаја* (на основу његове „сандачке хићаје“) освјетљава научно дјело Вукосављевића и са језичког и дијалекатског аспекта, указујући на све специфичности и богатство говора, језика „*његових хићаја*“, чиме се од

ликују родни крај великог znalца народне ријечи које је „био способан да вјерно биљежи“.

Др Миљан Радовић у саопштењу *Сретен Вукосављевић као истраживач Источне Србије* илуструје подацима научна истраживања села и сељаштва која је Вукосављевић вршио у источној Србији, особито у Тимочкој крајини.

Сеоска насеља у делима Сретена Вукосављевића су предмет истраживања *мр Раде Борели*.

Текст професора др Данила Ж. Марковића *Научно дело Сретена Вукосављевића и савремена југословенска социологија* представља ауторизовану дискусију на симпозијуму. Марковић подвлачи да је Вукосављевић не само оставио дјело које чини фундамент за проучавање социологије села у нас већ је и „проучавање сеоског начина живота подигао на виши ниво од својих славних претходника Вука, Бојишића и Цвијића“.

У завршним ријечима Мила Крповића и Бранка Зејака — поред захвалности на научним прилозима ауторима саопштења — подржани су у име организатора симпозијума у основи предлози професора др Мирослава Поповића и др Данила Ж. Марковића о оснивању „*љетње школе*“ за социологију села, која би радила сваког љета у Пријепољу.

Прилог у публикацији чине и систематизовани чланци под називом: *Штампа о скупу и Сретену Вукосављевићу* (прилози из: *Политика-Експреса, Полимља, Политике* (од 16. јуна и 21. јуна 1973).

Дакле, и научни скуп и публикација вриједни су пажње, како научне, стручне и културне тако и шире друштвене јавности.

М. Дашић

Др Михаило Бјелица, ПОЛИТИЧКА ШТАМПА У СРБИЈИ 1834—1872.

Југословенски институт за новинарство, Београд 1975.

Као производ грађанског друштва, настанак штампе у Србији тјесно је повезан са издвајањем грађанства као самосталне дру-

штвене категорије. У релативно мирном периоду послје другог устанка, у Србији се брже развијала привреда — трговина и за-

натство — и тако је дошло до формирања буржоазије. Конституисањем домаће власти настаје и чиновништво. Од трговаца, занатлија и чиновника формира се варошко становништво, које се постепено али видно истицало својим заједничким економским, политичким и културним интересима.

Аутор открива однос и улогу штампе баш у тим промјенама. Обично је, у досадашњим истраживањима штампе, главни циљ био да се прикупи што више библиографских података о листовима и часописима, уз уопштене констатације о њиховој улози и значају. Др Михаило Бјелица, међутим, усмјерава истраживање на то да установи каква је била улога штампе као средства политичке пропаганде у јавном животу Србије, да сазна који су фактори (друштвени, економски, политички, културни) и које личности највише утицали на развитак штампе у Србији. Поред основних података о свим политичким листовима и часописима, аутора посебно интресује рад на изучавању и уређивању новина: организација редакцијског рада, извори и обликовање информација, врсте новинарског изражавања и њихова заступљеност, распоред рубрика и друго. Потребну пажњу посветио је и техничким проблемима штампе: растурању, условима штампања, финансирању листова.

Предмет проучавања јесте политичка штампа у Србији од појаве првог листа — **Новине србке** — у Крагујевцу 1834. па до завршетка Блазнавац-Ристићевог намјесништва 1872. године. То је укупно 50 листова који су излазили свакодневно, неколико пута или једанпут недјељно.

У методолошком поступку аутора налази се онај природни спој истраживача и аналитичара чињеница са тумачем међусобних утицаја и условљености штампе и друштвено-политичких односа. Зато је, поред априорних извора које је пружила сама штампа, аутор користио и велики број докумената

та о штампи и новинарима у многим архивима, библиотекама, музејима, институтима, прије свега у Београду, а затим у Загребу и Новом Саду.

У складу са карактеристичним фазама у развоју штампе у Србији, аутор је излагање подијелио на седам поглавља, а ова, према листовима и проблемима, на пододјелке. Поглавља су артикулисана углавном према одјелитим фазама у политичком развоју Србије: 1) од изласка **Новина србских** до краја прве владе кнеза Милоша; 2) од Милошеве абдикације до краја 1847; 3) двије године од избијања револуције 1848; 4) задњих осам година владавине уставобранитеља; 5) од Светоандрејске скупштине до краја друге владе кнеза Милоша; 6) период друге владе кнеза Михаила Обреновића и 7) владавина Блазнавац-Ристићевог намјесништва. Либерална штампа за вријеме владе кнеза Михаила и прва социјалистичка штампа обрађене су посебно, тако да књига има укупно девет поглавља.

На крају је библиографија листова и часописа у Србији 1834 — 1872, сређена хронолошки, са подацима о мјесту и времену излажења, ко је и за које вријеме био уредник и колико пута је лист излазио недјељно. Изведен је и регистар личних имена. Књига је укусно илустрована факсимилима заглавља новина, литографијама, фотографијама уредника и др. Књига има 200 страна, али је о настанку и развоју политичке штампе у Србији у деценијама зријевања грађанског друштва речено доста, већ и тиме што је методолошки поступак у основи, адекватан — онај историјски.